

SetraNews

JANUARI 2019

Setra fyller facken hos Bolist i Lindesberg

DATA BLIR FAKTA
NÄR TRÄINDUSTRIN
DIGITALISERAS

HUR KOMMER
BREXIT ATT PÅVERKA
TRÄINDUSTRIN?

*Digitala
redskap*
SETRA TRÄSKOLA

TRE OM TRÄ: *Vad gör digitaliseringen för nytta?*

»EFTERFRÅGAN
PÅ TRÄ-
PRODUKTER
VAR HÖGRE
ÄN PÅ LÄNGE«

Ett bra år för träbranschen

ATT SUMMERA 2018 är en angenäm uppgift. Det var ett mycket bra år för Setra och för hela träbranschen. Produktionen gick på högvarv och efterfrågan på träprodukter var högre än på länge. Nu tyder mycket på att vi går mot lugnare tider.

Men inte i Långshyttan där produktionen av komponenter för fönster- och dörrindustrin är i full gång och det jobbas febrilt för att göra KL-träfabriken klar för produktionstart första halvåret 2020. Det är en förmån att bygga nya fabriker och kunna anpassa hela produktionslinjen för framtiden. Att så mycket som möjligt är digitaliserat är en självklarhet för att kunna tillgodose våra kunders önskemål och behov.

FÖR VI PÅ SETRA strävar hela tiden efter att bli bättre. Vi jobbar hårt för att öka värdet på våra produkter samtidigt som vi vill optimera hela värdekedjan. Vi vill öka vår förståelse för vad kunden behöver och efterfrågar och på samma gång använda skogsråvaran optimalt.

På sidorna 9–11 kan du läsa om den nyöppnade Bolistbutiken i Lindesberg där Roger Göransson berättar att de satsar på att bjuda sina kunder på kunskap och generösa öppettider.

OCH PÅ TAL OM digitalisering i Träskolan på sidorna 14–15 lär vi oss mer om CNC-teknik som är ett självklart inslag i Setras nya fabriker i Långshyttan. Vi bygger för framtiden och för att kunna hjälpa våra kunder bli mer hållbara och göra ännu bättre affärer.

Trevlig läsning!
Hannele Arvonen
vd Setra

Trä inspirerar i Materialgalleriet

I höstas invigdes Materialgalleriet i Stockholm. Det är en guldgruva för arkitekter, inredare och formgivare som söker inspiration till sina uppdrag. Produkterna som visas i Svenskt Träs utställningsyta i Materialgalleriet är inom- och utomhuspaneler, golv, lister och trall från bland andra Setra. Här finns också 30 olika produktprover i svensk gran och furu som besökarna får ta med sig.

Foto: Svenskt Trä, Johan Ardefors

Det danska företaget ecoXpac har utvecklat världens första träfiberbaserade flaska.

High-tech produkter från skogen kan bli Sveriges nästa exportsuccé

Svensk skogsindustri har tagit ledartröjan i den internationella forskningen och utvecklingen av nya miljösamma skogsprodukter. Det menar Johan Freij, chef för affärsområdet Skog & Lantbruk på Danske Bank Sverige.

– Jag skulle vilja påstå att vår skogsindustri nu går in i en ny era, från basindustri till high-techsektor. Svenska innovationer väcker stort internationellt intresse och de kan bli en del av lösningarna på många av världens problem.

Danske Bank tror att flera av de nya förnyelsebara produkterna som nu skapas, kommer att bli svaret på globala klimatutmaningar inom bland annat bränslesektorn, förpackningsindustrin och byggsektorn.

SETRANEWS är Setras kundtidning. Den ges ut på svenska och engelska till kunder, medarbetare och andra intressenter i Sverige och utomlands. Tidningens syfte är att sprida information om företaget och låta läsarna ta del av senaste nytt.

UPPLAGA: 5 200 ex.

ADRESS: Setra Group, Box 3027, 169 03 Solna

TEL: 08-705 03 00

E-POST: setranews@setragroup.com

REDAKTÖR: Susanne Snäll

ANSVARIG UTGIVARE: Lovisa Krebs

TEXT: Katarina Brandt, Anna Matzinger

FORMGIVNING: LeadContent

TRYCK: Åtta 45

OMSLAGSBILD: Roger Göransson, Bolist i Lindesberg och Betty Malmo, Setra Skutskär. Foto Magnus Laupa.

PRENUMERATION: Vill du få ett eget nummer av SetraNews eller avregistrera dig som prenumerant? Har du önskemål om vad du vill läsa eller åsikter om innehållet? Gå in på www.setragroup.com/setranews för att komma i kontakt med oss.

NYTT OM NAMN

Foto: Hans Berggren

Ny medlem i styrelsen

ANDERS KÄLLSTRÖM, vd för LRF, valdes till ny styrelseledamot i Setra Groups styrelse vid den extra bolagsstämman som hölls den 13 december 2018.

Senior rådgivare till vd

ANDERS NORDMARK är ny senior rådgivare till vd med uppdrag att se över den totala värdekedjan för Setra. Anders Nordmark fortsätter parallellt som platschef för Setra Rolfs.

Ny platschef i Malå

MARLENE BERGSTRÖM är ny platschef vid Setra Malå sedan oktober 2018. Marlene Bergström var tidigare försäljningschef Skandinavien.

VILL DU VARA VAR MED OCH UTVECKLA FRAMTIDENS BYGGMATERIAL?

Just nu söker vi på Setra nya medarbetare. Läs mer på setragroup.com/sv/jobba-hos-oss.

Foto: Shutterstock

Hämta ny energi med ett skogsbad

De senaste åren har skogsbad blivit en internationell hälsotrend. Men snarare än att doppa sig i en skogssjö handlar det här om att bada sina sinnen i skogen.

Skogsbad kommer från Japan där man myntat begreppet "Shinrin-Yoku" som ordagrant betyder "ta in skogens atmosfär". Detta gör man bäst genom att tyst promenera och

utforska, och vara medvetet inställd på varje ljud, doft, färg och känsla av skogen i all sin surrande biologiska mångfald.

I Sverige tog sig skogsbad in på Språkrådets nyordlista först 2017, men i Japan har Shinrin-Yoku varit en del av landets nationella hälsoprogram sedan 80-talet.

Fler vill se limträ i flervåningshus

Den svenska byggbranschen anser att limträ är ett bra val för flervåningshus. Det visar en ny undersökning som branschorganisationen Svenskt Trä genomfört.

Cirka 1 000 personer i byggbranschen har deltagit i undersökningen och svarat på frågor om material och byggnation. En liknande undersökningen genomfördes 2015 och då svarade 13 procent att limträstommar är det bästa materialet i flervåningshus. Motsvarande siffra 2018 är 34 procent.

– Det är en mycket kraftig ökning. Att mer än var tredje tillfrågad nu föredrar limträstomme i flervåningshus är ett tydligt paradigmskifte i byggbranschen. En orsak är att limträstillverkarna ständigt utvecklar både processer och produkter, och erbjuder allt mer förädlade tjänster och lösningar, till exempel prefabricerat limträ med snedskärning, håltagning och figurfräsning, säger Johan Fröbel på Svenskt Trä.

Setra lägger ner Rolfs i Kalix

Setra har inlett en process för nedläggning av verksamheten Rolfs i Kalix. Enheten har ett 60-tal medarbetare och producerar sågade trävaror samt vidareförädlade produkter till framför allt bygghandeln i Skandinavien.

Bakgrunden till nedläggningen är att Setra vill öka synergier inom koncernen för att utveckla den långsiktiga konkurrenskraften. Setra har tidigare sålt enheter som inte är direkt kopplade till eller stödjer kärnaffären.

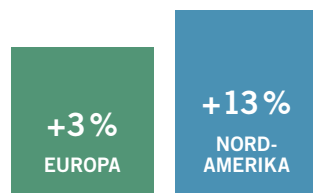
För tips och nyheter, följ SetraGroup på Facebook!

TRE TRÄTRENDER

Setras marknadsdirektör, Olle Berg, känner av stämningen på trämarknaden.

1 Ökning av träbyggandet

EN TYDLIG TREND ÄR ATT träbyggandet ökar. Trä tar dessutom andelar från andra byggnadsmaterial trots att byggmarknaden i stort minskar något. Intresset för träbyggande har under de senaste åren ökat men kapaciteten att bygga i trä har saknats. Nu sker kraftiga investeringar inom träindustribranschen där Setras nya fabriker för komponenter och KL-trä kommer hjälpa till att möta den ökande efterfrågan.

Konsumtionen i Europa och Nordamerika ökade 2015–2018 med 15 miljoner m³.

2 Högkonjunkturen har peakat

DET HAR VARIT EN LÅNG konjunkturuppgång för sågverksindustrin. Den globala konsumtionen har stadigt ökat sedan 2015. Det har bland annat lett till en prisstegring och ökade produktionsvolymerna. Vi ser nu en avmattning på den globala marknaden. En bedömning är att högkonjunkturen nu passerat sin högsta punkt för denna gång och att vi framöver kommer se en lägre prisbild. Det innebär också en minskad tillväxttakt för 2019 även om den globala konsumtionen kommer fortsätta att vara stark.

Foto: Sten Jansin

Foto: Shutterstock

3 Digitalisering

DEN ALLT SNABBARE digitala utveckling som sker idag är något vi alla behöver förhålla oss till oavsett vilken marknad vi verkar på. Och digitalisering är en fråga som ligger högt upp på många företags agendor. Sågverksindustrin är inget undantag och det är också viktig fråga för Setra. Bland annat påverkar digitaliseringen de investeringar vi gör idag och hur vi kommer kunna göra affärer i framtiden. Företag runt om i världen lägger idag mycket tid på att fundera över hur digitaliseringen påverkar kunderna, hur det förändrar behoven och efterfrågan. Digitaliseringen innebär utmaningar men också stora möjligheter.

På längre sikt är det bra att hålla ett öga på vad som händer med Brexit.

Det är svårt att i nuläget bedöma effekterna men på sidan 12 försöker vi reda ut hur de olika scenarierna kan påverka branschen.

Olle Berg är marknadsdirektör på Setra.

Så möter träindustrin den digitala utmaningen →

Smarta sågverk, semiautonoma fordon i skogen och CNC-maskiner som automatiserar hela produktionsprocessen. Digitaliseringen har nått träindustrin – men hur väl förberedda är vi egentligen? TEXT: ANNA MATZINGER

DIGITALISERING ÄR ETT brett, och de senaste åren väl använt, begrepp. Det kan innefatta allt från att vi numera (helst) ska göra våra bankärenden på nätet till byggandet av ett nytt 5G-nät och att big data-insamling ska stödja forskningen om diabetes. Och har man lyssnat till samhällsdebatten med i alla fall ett halvt öra så har man förstått att digitalisering är något som är mycket viktigt att förhålla sig till – både för individer och företag.

Träindustrin är naturligtvis inget undantag. Och för att vara en bransch med mycket lång historia är man generellt väl rustad för att möta kraven på en digitaliserad verksamhet.

– Träindustrin må vara en traditionell bransch, i termer av att den funnits väldigt länge. Men den är också en modern bransch. Den tekniska nivån är i många segment redan hög, med digitala styrsystem, och intresset för en vidare digitalisering är dessutom stort. Vilket dock inte betyder att det inte finns förbättringar att göra, säger Torgny Persson, forsknings- och innovationsdirektör på Skogsindustrierna.

Anders Lycken, projektkoordinator på det statliga forskningsinstitutet RISE och en av de som varit med och drivit projektet ”Det smarta digitala sågverket”, håller med.

– Träindustrin är en ganska ojämn bransch när det gäller digitalisering. Tittar man på sågverken, där vi jobbat med digitaliseringsprojektet de senaste två åren, så har den generellt inte kommit så jättelångt. Det finns naturligtvis vissa undantag. Andra delar av industrin är däremot betydligt mer avancerad, säger han.

Setras teknikdirektör Andreas Hörnfeldt har en liknande bild – men tycker också att ambitionerna borde vara betydligt högre.

– På sågverken är vi förhållandevis duktiga på att samla in data, men en aning sämre på att sammanställa och faktiskt använda den. Där behöver vi utveckla våra system. Men jag skulle säga att träindustrin behöver lyfta blicken lite och titta på andra branscher. Konsumenternas köpbeteenden har ju ändrats enormt de senaste åren och det kommer att hända i träindustrin också. Där tror jag att vi behöver vara mer proaktiva för att lyckas, säger han.

Foto: Ola Högberg

Ett sammankopplat informationsflöde inom sågverket möjliggör analys, planering och optimering av hela kedjan från råvaruleverans till distribution och försäljning.

Foto: Ola Högberg

Genom att känna igen trädstrukturer, mäta tidsdifferenser och öka spårbarheten så ska hela produktionen från stock till plankor optimeras.

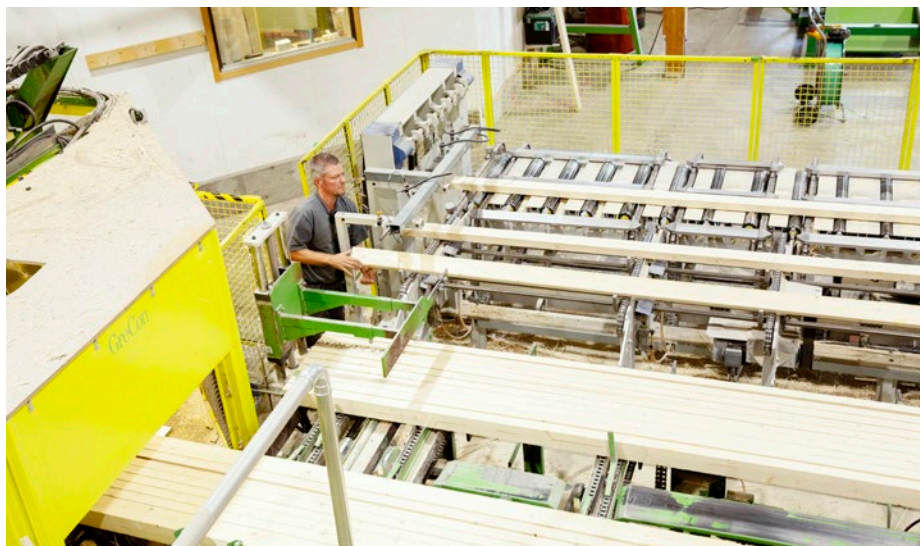
»Träindustrin må vara en traditionell bransch, i termer av att den funnits väldigt länge. Men den är också en modern bransch«

Träindustrin visar ett stort intresse för digitalisering, tycker Torgny Persson, forsknings- och innovationsdirektör på Skogsindustrierna.

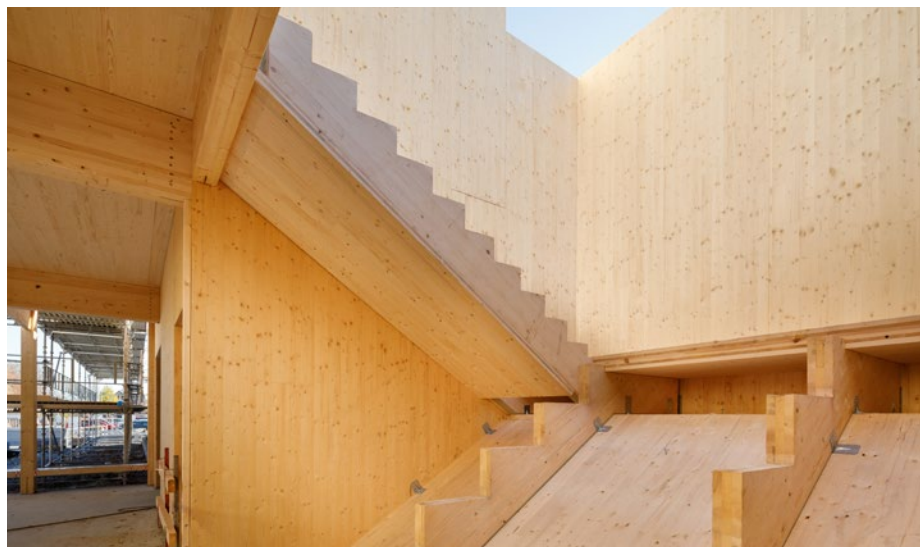

Foto: Magnus Laupa

När sågverkets olika elektroniska stödsystem kan kommunicera med varandra går det att nyttja data från varje enskild del i verksamheten.

Foto: Sten Jansin

Setras nya KL-träfabrik i Långshyttan kommer i mycket hög grad att vara digitaliserad vilket gör det möjligt att tillverka komplicerade delar på ett enhetligt och automatiserat vis.

Att effektivare skogsbruk

Att det finns ett stort intresse i branschen för digitalisering råder det ingen tvekan om. På RISE, där universitet, näringsliv och samhälle samverkar kring industri-forskning och innovationsutveckling, har man precis avslutat projektet ”Det smarta digitala sågverket” (se ruta på nästa sida). Med Skogsindustrierna som koordinator påbörjas i februari nästa år ett stort projekt där såväl industriaktörer (SCA, Stora Enso, Holmen, Södra, BillerudKorsnäs och Sveaskog) som världsledande forskare från SLU, Skogforsk, IVL, Umeå universitet och KTH ingår. Temat är ”Skogsbruk, digitalisering och cirkulära produkter” och projektet har i ett första steg tilldelats 56 miljoner kronor i stöd från MISTRA, Stiftelsen för miljöstrategisk forskning.

– Det övergripande målet är att skapa ett mer effektivt skogsbruk. En del i projektet är till exempel att titta på hur vi samlar in och bearbetar data för avverkning. Genom att samköra dataflöden är förhoppningen att man ska kunna optimera avverkningen och hitta exakt rätt område att avverka i exakt rätt tid, som råvara till en viss sorts produkter, säger Torgny Persson, från Skogsindustrierna som är initiativtagare till projektet.

Andra delar i projektet är att utveckla ett mer digitaliserat stöd till skördarna så att de kan arbeta mer effektivt, kanske till och med med hjälp av semi-autonoma fordon.

– Som avslutande del är tanken att vi på ett pedagogiskt sätt ska visualisera insamlad data så att skogsägarna får ett

»Drömscenariot är att slutkunden får exakt det som efterfrågas samtidigt som vi använder skogsråvaran optimalt, ur både ett värde- och hållbarhetsperspektiv«

gediget beslutsstöd. I förlängningen hoppas vi att det ska leda till ett mer effektivt användande av skogen, säger Torgny Persson.

Djupare analys av data

Ett mer digitaliserat skogsbruk, med större möjligheter till ett riktat urval av råvara, kommer givetvis också att vara en fördel för Setra. Fokus för det egna arbetet med digitalisering ligger dock ett steg senare i processen, när timret kommer till sågverket.

– Vi samlar redan nu in en enorm mängd data på våra åtta sågverk. Dels när timret kommer in, för att sortera in i olika kvaliteter och klasser, och dels när vi räknar på hur varje stock ska sågas för att maximera utfallet. Vi har också röntgenmaskiner som genomlyser stocken och ger mycket mer detaljerad information. Men vi skulle kunna bli mycket bättre på att analysera all data och bearbeta den så att den blir till kunskap om hur hela timmerstocken kan nyttjas optimalt. Drömscenariot är att slutkunden får exakt det som efterfrågas samtidigt som vi använder skogsråvaran optimalt, ur både ett värde- och hållbarhetsperspektiv, säger Andreas Hörnfeldt.

Ett annat område där digitaliseringen kommer att bli mer märkbar är automatisering av driften på sågverket. Det kan till exempel handla om att genom sensorer mäta hur maskinerna mår och utifrån denna kunskap se till att maskinerna används maximalt samtidigt som en kontinuerlig drift säkerställs. System av den här typen kommer att skapa behov av nya kompetenser i yrket.

→

– Vi kommer att behöva operatörer som är specialiserade på vissa typer av system och maskiner. Dessa experter kommer förmodligen att ansvara för specifika maskiner på många sågverk och kommer i praktiken att kunna vara lokaliserade var som helst, eftersom systemen går att fjärrstyra. Jag tror inte att våra sågverk kommer att bli så kallade ”svarta fabriker”, det vill säga där det inte behövs någon belysning eftersom allt arbete utförs av robotar, men möjligheterna med mobila arbetsplatser är definitivt en fördel för vår framtida kompetensförsörjning, säger Andreas Hörnfeldt.

Digitaliserad KL- fabrik

Ett exempel på hur Setra agerar utifrån kundernas förändrade behov, och där dessutom digitaliseringen spelar en viktig roll, är den nya KL-träfabrik som just nu byggs i Långhyttan. Efterfrågan på korslimmat trä ökar starkt just nu och materialet används bland annat för byggande av såväl flerbostadshus som industrifastigheter.

Fabriken kommer i mycket hög grad att vara digitaliserad, inte minst genom användningen av så kallade CNC-maskiner. CNC står för Computer Numeric Control och innebär att ett datorsystem styr maskinerna vilket gör det möjligt att tillverka också mycket komplicerade delar på ett enhetligt och automatiserat vis. Mer om CNC-tekniken finns att läsa i Setra Träskola på sidan 14.

Magnus Emilsson jobbar på byggnadskonstruktörsföretaget Limträteknik

Foto: Emil Nordén

Setras teknikkdirektör Andreas Hörnfeldt tycker att träindustrin behöver lyfta blicken och titta på hur andra branscher jobbar med digitalisering.

i Falun, som är specialiserade på trä. Han är en av dem som utifrån ritningar från arkitekten bland annat konstruerar de bärande elementen i ett hus. Magnus arbete är i princip helt digitaliserat och de allra flesta ritningar görs numera i 3D.

– De nya CNC-maskinerna i Långhyttan kommer bland annat att innebära att vi kan skicka våra filer direkt till styrsystemet. Det behövs alltså ingen mellanhand som sitter och lägger in dem. Det sparar självklart tid men systemet ger också en mer exakt produktion, vilket innebär att vi kan sänka felmarginalen ute på byggena ytterligare, säger han.

Förutom de mer konkreta förändringar som digitaliseringen medför, med en djupare analys av data och automatisering av

driften, tror Setras teknikkdirektör Andreas Hörnfeldt att vi har mer oförutsägbara konsekvenser av digitaliseringen framför oss.

– Många andra branscher har ju förändrats totalt i och med digitaliseringen. Ta detaljhandeln till exempel, som har fått ställa om helt efter kundernas nya köpbeteenden. Ökad handel på nätet kräver färre fysiska butiker. Självklart kommer också vår bransch att påverkas av digitaliseringen i större utsträckning, det är bara svårt att säga exakt hur. Det vi kan göra är att vara uppmärksamma på varje förändring och försöka agera utifrån den.

Det smarta digitala sågverket

I NOVEMBER 2018 avslutades projektet ”Det smarta digitala sågverket”. Projektet var ett forskningsprojekt med syfte att skapa ett sammankopplat informationsflöde i sågverket och drevs av RISE, tillsammans med RemaSawco, Moelven Valåsen och Schneider Electric.

– Utgångspunkten var att många sågverk samlar in en väldig massa data, om allt från timmerutseende till energiåtgång, men har inte på ett effektivt sätt kunnat koppla ihop dessa data till ett

enhetligt system. Gör man det vet vi nu att man kan optimera produktionen på ett helt annat sätt, säger Anders Lycken, projektkoordinator på RISE.

Målet med projektet var att man genom att skapa ett system som analyserar samtliga mätpunkter i sågverket skulle kunna öka produktvärdet med 10 procent, öka processeffektiviteten med 15 procent och minska energianvändningen med 10 procent.

– Projektiden var lite för kort för att

målen skulle kunna realiseras fullt ut, men vi har definitivt visat att det är möjligt att nå dem. Syftet har, förutom att uppnå effektmålen, varit att utarbeta en generell metod för hur man kan genomföra den här typen av digitaliseringsprojekt. På så vis behöver efterföljande sågverk inte själva uppfinna hjulet igen, säger Petri Luomala, digitaliseringsexpert på RISE.

Med kunden i fokus veckans alla dagar

I början av november öppnade bygg- och järnhandelskedjan Bolist en ny butik i Lindesberg. Setra har varit med från början och levererat material till om- och tillbyggnationen av lokalerna, men också fått fylla upp facken med ett grundsortiment av trävaror inför öppningen.

TEXT: KATARINA BRANDT FOTO: MAGNUS LAUPA

→

→ **JÄRNBRUKENS TID ÄR** förbi, bergshandlingen och de mäktiga bergsmännen finns inte mer. Men spåren finns kvar. Det märks under vår resa till Lindesberg där vägen kantas av namn på gruvor, hyttor, smedjor och bergsmanshem.

Lindesbergs kommun ligger mitt i Bergslagen, fyra mil norr Örebro, där huvudorten med samma namn vilar stolt, ja nästan majestätiskt vid strandkanten mellan Bottenån och Lilla Lindesjön. Som en traditionell bruksort har Lindesberg vuxit fram kring basindustrin. Men på senare år har nya näringar börjat ta mer plats och man arbetar för att balansera olika nischer inom näringslivet och skapa nya mötesplatser och arenor för samverkan. Trakten präglas av en lång tradition av entreprenörskap och nytänkande, vilket säkert har bidragit till att småföretagandet än i dag spelar en viktig roll.

Snickaren som bytte bana till bygghandlare

Ett lysande exempel på både entreprenörskap och företagsamhet är bygg- och järnhandelskedjan Bolists nya butik på Bandygatan som öppnade i början av november förra året. Den drivs av Roger Göransson som tillsammans med sina sex medarbetare kan se tillbaka på några hektiska månader. Roger började sin bana som snickare och har under de senaste åren jobbat både som arbetsledare och platschef på NCC i Örebro. Han trivdes bra med tillvaron och hade inte någon tanke på att byta bana i livet. Men så ringde kompisen Per Eriksson och ställde honom inför ett vägval.

– Per jobbar i fastighetsbranschen och hade haft kontakt med Bolist angående en etablering i Lindesberg. Det enda som saknades var någon som kunde driva verksamheten. Frågan gick till mig och jag resonerade som så att om jag ska göra någonting nytt i livet, ja då är det hög tid att göra det nu.

Samarbete med Setra kring trävaror

Bygg- och järnhandelskedjan Bolist startades 1998 och har i dag strax över 200 butiker runt om i landet. Det är den enda fria fackhandelskedjan med egna central-lager inom både järn- och byggmaterial.

– Redan det första mötet med Bolist kändes väldigt bra. Nästan som att bli en del av en familj, konstaterar Roger. Sedan

Roger Göransson ansvarar för Bolists nya butik i Lindesberg. Här tillsammans med Betty Malmo, kundansvarig säljare på Setra Skutskär.

»Min förhoppning är att våra kunder ska hitta det mesta som handlar om byggnation och renovering hos oss«

dess har vi fått fin stöttning från andra närliggande butiker och har en kontinuerlig dialog med Bolist i både Arboga och Grängesberg. Det var förresten Ronnie Pettersson från Arbogabutiken som tipsade mig om att kontakta Setra för ett samarbete kring trävaror.

I mars 2018 drog ombyggnationen av den 1 700 kvadratmeter stora industrilo-

kalen i Lindesberg igång. Projektet med att ställa i ordning byggnaden, som tidigare inrymt en smörgåsfabrik, visade sig vara ett stort projekt. Roger visste vad han ville ha och nu ser vi resultatet i form av en modern och praktisk bygghandel med två stora drive-in-hallar fyllda med material som gör det enkelt för kunderna att både hitta och handla. All lastning av virke och

»Att det var andra Bolistare som rekommenderade Setra, är förstås en fjäder i hatten«

Leveranserna från Setra rullar in till den nya Bolistbutiken i Lindesberg.

material sker inomhus och ytorna är väl tilltagna för att flera bilar ska kunna lasta samtidigt. Roger är dessutom noga med att lyfta fram den servicenivå man stävar efter att hålla. Inte minst när det gäller generösa öppettider veckans alla dagar.

– Min förhoppning är att våra kunder ska hitta det mesta som handlar om byggnation och renovering hos oss. Är man tveksam och inte vet riktigt vad man vill ha, ska vi kunna hjälpa till och guida rätt.

Ett levande och föränderligt sortiment

Butiken på 650 kvadratmeter tillhör en av Bolistkedjans största. Roger och hans medarbetare har ägnat mycket tid och tankeverksamhet åt att inreda den på ett funktionellt och lättöverskådligt sätt där var sak har sin plats. Samtidigt ska sortimentet vara levande och förändras i takt med efterfrågan på olika varor både ökar och minskar under året.

– Under vintern satsar vi på interiörmaterial som vi har avsatt en stor del av vår butiksyta till. Vår och sommar ligger fokus istället på byggnationer utomhus.

Rogers första kontakt med Setra var på den årliga Bolistmässan på Elmia i Jönköping där han träffade Betty Malmo som är kundansvarig säljare på Setra Skutskär. Mötet resulterade i att Setra fick leverera virke till byggnationen av de nya lokalerna, men också förtroende att fylla upp facken på lagret med ett grundsortiment av trävaror.

– Det var både regler, ytterpaneler och lite grundmålat virke. Inför öppningen gick tre fulla bilar iväg från Setra Skutskär, alltså 180 kubikmeter, berättar Betty.

Högsäsong under sommarmånaderna

Att starta verksamheten efter villaägarnas mest intensiva byggperiod under sommaren, var ingenting som Roger såg som någonting negativt.

– Vi kan gott behöva några månaders inläring, både jag och mina medarbetare. När sommarsäsongen sedan drar i gång igen hoppas jag att virket ska försvinna i facken och att vi får kontinuerliga leveranser från Setra. Jag tänker till exempel på tryckimpregnerat som vi tror att det kommer bli en jätteåtgång på. Impregnerat virke, limträ och interiört trä... Betty lyfter fram att Setra har

många ben att stå på och gärna vill vara en helhetsleverantör till Bolist i Lindesberg. Samarbetet har fått en flygande start och hon poängterar att man från Setras sida gärna hjälper till i arbetet med att få lokala byggare intresserade av sortimentet, till exempelvis genom att arrangera frukostmöten.

– Det händer inte så ofta att någon startar en ny bygghandel. Därför är det förstås extra roligt att få vara med och leverera från början. Att det var andra Bolistare som rekommenderade Setra, är förstås en fjäder i hatten, avslutar Betty.

Oliver Larsson och Casper Larsson ser till att hyllorna i butiken är välfyllda.

Foto: Getty Images

TIPS

Kommerskollegium har samlat aktuellt material kring Brexit och dess betydelse för handeln på sin hemsida kommers.se

Vad innebär Brexit?

Att förbereda sig för Brexit är en svår nöt – eftersom ingen vet exakt hur utträdet kommer att bli. Men att hålla sig väl informerad, fylla lagren i England och vara beredd med extra administrativa resurser är en bra start. TEXT: ANNA MATZINGER

ATT FÖRUTSÄGA VILKA konsekvenser Brexit får för träindustrin i allmänhet, och Setra i synnerhet, är givetvis oerhört svårt – inte minst eftersom ingen ännu vet vilken slags Brexit det blir. Den kan bli hård, mjuk och allt däremellan. Det som går att veta är att Storbritannien är en stor importmarknad, och alldeles oavsett vilken slags Brexit det blir så kommer landet att ha fortsatt stora behov av att importera bland annat trä.

– Det byggs ungefär 200 000–250 000 hus varje år i Storbritannien och det behovet försvinner ju inte med Brexit. Skulle det vara så att den engelska ekonomin går sämre i och med ett utträde, vilket vissa bedömare varnar för, så kan det påverka nybyggnationen negativt. I den situationen kan dock en ökande ROT-sektor kompensera en del, säger Olle Berg, marknadsdirektör på Setra.

Något man också kan vara säker på, oavsett version av Brexit, är att det kommer att behövas nya handelsavtal. Sådant som tullklarering och momsregler kommer förmodligen att bli mer komplicerat under tiden som nya avtal sätts.

– Att vi så småningom kommer att nå fram till nya avtal råder ingen tvekan om. Vi vill alla fortsätta handla med varandra. Men frågan är hur vägen dit kommer att se ut. Finns det tillräcklig administrativ kapacitet på den brittiska sidan för att sköta det här i övergångsperioden? Och hur ser det ut i Sverige?, säger Olle Berg.

Fortsatt handel

Regeringen tillsammans med branschorganisationer som Skogsindustrierna arbetar på flera plan för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för den svenska skogsindustrin.

För Setras del handlar det mest om att följa händelseutvecklingen och agera på den information som kommer fram.

– Det är ju i princip omöjligt att förbereda sig på något som man inte riktigt vet hur det kommer att se ut.

Men det är klart, vi kommer att se till att vårt lager i Storbritannien är välfyllt i mars nästa år och att vi är väl förberedda med extra administrativa resurser om sådana skulle behövas, säger Olle Berg.

Att på förhand kompensera med ökade affärer på andra marknader tror Olle Berg inte kommer att behövas.

– England behöver våra trävaror och jag är säker på att handeln kommer att fortgå, även om det kan bli lite krångligare rent administrativt. Vi har väl upparbetade relationer och jag vet att alla inblandade kommer att göra sitt bästa för att allt ska gå så smidigt som möjligt, säger Olle Berg.

– Storbritannien kommer att ha fortsatt stora behov av att importera bland annat trä, oavsett vilket slags Brexit det blir, säger Olle Berg, marknadsdirektör på Setra.

DIGITAL TRÄTEKNIK I VÄRLDSKLASS

Metropol Parasol påminner om en samling gigantiska svampar som sträcker sig över Plaza de la Encarnación i centrala Sevilla. Det monumentala landmärket, som sägs vara världens största träkonstruktion, kallas också Las Setas – svamparna – i folkmun. TEXT: KATARINA BRANDT

REDAN ÅR 2004 hölls en arkitektur-tävling med målet att väcka liv i Sevillas Plaza de la Encarnación, som tidigare var ett stort öde hål och parkeringsplats i stadens centrum. Den tyske arkitekten Jürgen Mayer Hermann vann tävlingen, men den avancerade arkitektoniska konstruktionen gjorde att uppförandet drog ut på tiden och Metropol Parasol kunde invigas först sju år senare.

Projektet hade inte kunnat genomföras utan ett nära samarbete mellan arkitekter, byggnadsingenjörer, brandskyddsspecialister och experter på träkonstruktioner. En förutsättning var också modern CNC-teknik som möjliggjorde att de 3 400 enskilda delar som

ingår i konstruktionen kunde kapas med millimeterprecision och fördes med fräsningsdetaljer och uttag.

Trästrukturen består av limmade paneler ordnade i ett rektangulärt rutnät med ett avstånd på 1,5 x 1,5 meter. Storleken på de enskilda lastbärande elementen är anpassad till den faktiska belastningen och varierar därför mellan 68 och 311 millimeter. Den största av trädelarna är 16,5 meter hög, 3,5 meter bred och 140 millimeter tjock. Sammanfogningen bygger på hoplimmade stålstänger som bidrog till att monteringen på platsen gick snabbt.

I källaren under Metropol Parasol ligger ett arkeologiskt museum, mark-

planet används som saluhall och takutrymmet för olika slags evenemang. Högst upp finns en restaurang inbäddad bland parasolltakets bjälkar och intill sträcker sig en slingrande promenadväg med utsikt över stadskärnan.

FAKTA METROPOL PARASOL

Plats: Plaza de la Encarnación, Sevilla, Spanien

Arkitekt: J. Mayer H. Architects, Berlin

Höjd: 28 meter

Yta: Byggnaden sträcker sig över 11 000 kvadratmeter

Antal delar i trä: 3 400 stycken

TRÄSKOLAN

Digitala redskap tar plats i verktygslådan

CNC kallas tekniken att automatisera tillverkningsmaskiner genom att använda av datorer för att utföra förprogrammerade sekvenser av maskinkommandon. Tekniken är minst sagt revolutionerande och har öppnat upp för oändliga möjligheter inom träbearbetning. TEXT: KATARINA BRANDT

FÖRKORTNINGEN CNC står för Computerized Numerical Control och är ett datorsystem som används för att styra verkstadsmaskiner, eller maskiner som programmeras numeriskt. Inom träindustrin kan man till exempel programmera sin fräs eller svarv för att på ett effektivt och precist sätt få fram de detaljer och komponenter som man vill tillverka. Maskinrörelserna utförs av motorer som styrs av en dator, till skillnad från manuellt styrda maskiner där rörelserna uppnås genom att exempelvis vrida på rattar eller dra i spakar.

CNC-tekniken används i dag i många olika typer av tillverkningsmaskiner, som 3D-skrivare, laserskärare, svarvar och fräsar. Den gör det möjligt att tillverka allt

från komplexa former som till exempel ovaler och kurvor till svarvning av excentriska detaljer. I datorn kan man också simulera hela tillverkningsförloppet och på så sätt säkerställa att allting fungerar som det ska.

»Teknikutvecklingen öppnar upp för våra medarbetare att lära sig nytt och få nya utmaningar i sitt arbete«

Ett självklart inslag i Setras nya fabrik

CNC-tekniken är på många sätt en förutsättning för att bygga industriellt med massivt trä. Till den maskinpark som införskaffas till Setras nya KL-träfabrik i Långshyttan är tekniken därför ett självklart inslag. En stor fördel med just KL-trä är att man kan ta konstruktionsritningarna direkt in i produktionen. Tillverkningen utgår från en stor skiva som sedan bearbetas till mindre element. Med hjälp av modern CNC-teknik får man exakt tillskurna byggdelar som passar perfekt ihop. Den exakthet och enkelhet som uppnås gör därför KL-trä till ett uppskattat material hos snickarna.

– Hösten 2018 installerade vi en CNC-maskin i vår limträproduktion i Långshyttan i syfte att effektivisera produktionen. Till våra nya KL-träfabrik kommer vi att köpa två stora CNC-maskiner som bland annat kommer att göra formatbearbetning av skivorna i KL-trä. Maskinerna är utrustade med många olika sorters verktyg och klarar av allt från precisionsarbete till grövre utskärningar, berättar Anna-Lena Gull projektledare för KL-trä.

Även om Setra kommer att behöva rekrytera ny kompetens i form av CNC-operatörer till Långshyttan, ser Anna-Lena Gull en möjlighet att vidareutbilda befintliga medarbetare som är intresserade av tekniken.

– Teknikutvecklingen öppnar upp för våra medarbetare att lära sig nytt och få nya utmaningar i sitt arbete. Det kommer att ge nya infallsvinklar och göra jobbet mer varierat, utvecklande och spännande, säger Anna-Lena Gull.

Foto: Magnus Laupa

Anna-Lena Gull är projektledare för KL-trä på Setra och ansvarar för uppbyggnaden av den nya KL-träfabriken i Långshyttan.

Fördelar med KL-trä

- Tvärstyvt och tåligt i förhållande till sin låga vikt
- Kan levereras i stora spännvidder
- Möjliggör ett effektivt och snabbt montage
- Kan bearbetas med traditionella handverktyg
- Har stor lastbärande och stabiliserande kapacitet
- Har goda byggnadsfysikaliska egenskaper såsom ljud och brandavskiljning
- Bidrar till ett jämnare och bättre inomhusklimat

TRE OM TRÄ

Den pågående digitaliseringen handlar inte bara om att banker och butiker flyttar ut på nätet. Den omfattar även våra kanske mest traditionella näringar som till exempel skogs- och sågverksindustrin. Vi lät tre branschrepresentanter dela med sig av sina tankar kring det som nu sker.

TEXT: KATARINA BRANDT

Vad betyder digitaliseringen för svensk skogsindustri?

FREDRIK KLANG

SKOGSBRUKSCHEF SVEASKOG

»Digitaliseringen ger stora möjligheter att öka värdet från skog till kund«

Digitaliseringen betyder otroligt mycket och ger oss stora möjligheter att öka värdet från skog till kund. Vi arbetar sedan länge med digitala verktyg och har till exempel haft en fantastisk stor nytta av digitala kartor och geografiska informationssystem, GIS, som ger oss möjlighet att samla och lagra geografiska data och information om vår utspridda råvarubas. De digitala verktygen möjliggör ett mer precisionsinriktat arbete och jag ser en stor potential på virkesflödessidan. Här kan de hjälpa oss att arbeta med kundstyrning på ett bättre sätt där vi kan styra specifika produkter mot våra sågverkskunder. Med hög precision och på ett hållbart sätt kan vi varsamt lyfta ut träd ur skogen vilka förädlas till produkter som efterfrågas på en världsmarknad.

LINDA ERIKSSON

SKOGSDIREKTÖR SKOGSINDUSTRIERNA

»Det är en fördel när data följer med hela vägen, från skog till industri«

Med nya digitala planeringsverktyg kommer vi att kunna vara flexibla att göra rätt åtgärder på rätt sätt och på rätt ställe. Här har vi hittills varit begränsade av våra avdelningsgränser och inte nyttjat skogen till fullt. Genom att skapa så kallade "digitala staket" blir det även enklare att på ett bättre sätt ta hänsyn till kultur- och naturmiljövärden.

Det finns också en stor mängd data som vi samlar in när det gäller skogen, men inte använder på ett optimalt sätt. Det är en fördel om den här informationen kan följa med hela vägen, från skogen via transporter och in i industrin. När kedjans alla delar kommunicerar med varandra finns det potential att öka effektiviteten och få högre förädlingsvärden.

ANDERS LYCKEN

FORSKARE RISE, Research Institutes of Sweden

»De digitala verktygen möjliggör uppföljning på en nivå som vi tidigare bara drömt om«

Digitaliseringen gör det möjligt för sågverken att förbättra sin process och få veta varifrån råvaran kommer och vart de färdiga produkterna tar vägen. Här är spårbarheten viktig, vilket innebär att man måste hålla ordning på stockar, block och plankor genom hela processen. Inte bara för en batch, utan för varje enskild individ. De digitala verktygen möjliggör även uppföljning på en nivå som vi tidigare bara drömt om. Man kan få bättre kontroll på vad vissa stocktyper ger för utfall och gå vidare från sågen ut i skogen och beställa timmer av en viss kvalitet, dimension och längd. Genom att göra mätningar där man tittar, jämför och tar hänsyn till fler delar i processen blir det möjligt att förfinas produktionen och skapa en större medvetenhet kring olika samband.